

Om test for ordblindhed

Undersøgelser af 530 voksne personer med læse- og stavevanskeligheder.

Del I:

Rationaler-, procedurer-, scoring- og resultatfordelinger
for interviewspørgsmål og tests.

2004

Michael Jepsen

Resumé

Rapporten beskriver detaljeret rationaler, procedurer, scoringsmetoder og resultater af en lang række systematisk indsamlede oplysninger og -tests af ialt 530 personer, som på eget initiativ eller efter henvisning har henvendt sig for at blive undersøgt, og eventuelt få hjælp til deres selverkendte læsevanskeligheder og/eller stavevanskeligheder.

Deltagerne fordeler sig med 447 'rent' dansk-sprogede (232 kvinder og 215 mænd), og 83 helt- eller delvist to-sprogede (44 kvinder og 39 mænd). De havde en gennemsnitsalder på 28,6 år (yngste 15,1 år, ældste 62,5 år). Størsteparten havde bopæl i København og nærmeste omegn.

De er alle individuelt interviewet og testet (typisk i 2½ - 3½ time, under anvendelse af de i rapporten beskrevne metoder, af samme psykolog (forfatteren).

Een og samme undersøger er ideelt for sammenligninger mellem deltagergrupperne, men det øger risikoen for at andre undersøgere ville opnå lidt forskellige resultater, og derfor er de anvendte procedurer- og scoringsmetoder beskrevet relativt udførligt.

Dette kan betragtes som supplerende vejledning ved administration og scoring af testene, men de originale testmaterialer, vejledninger og eventuelle referencetabeller skal under alle omstændigheder anskaffes hos de respektive rettighedshavere.

Deltagergruppen er stor nok til at undersøgelsens resultater med rimelighed kan antages at repræsentere populationen af 'unge og voksne personer, som erkender- og søger hjælp til deres læse- og stavevanskeligheder'. -Men det skal bemærkes, at der ikke er undersøgt en 'normalgruppe' til sammenligning, og at der kun til enkelte resultater foreligger sammenlignelige data for voksne 'normalpersoner' (fra andre kilder).

Alle spørgsmål, tests og resultater er kort beskrevet og -kommenteret, men der forudsættes et basalt kendskab til problemerne med definition og afgrænsning af 'ordblindhed' i forhold til andre funktionsnedsættelser, og læseren skal ikke forvente dybtgående teoretiske diskussioner herom.

For de fleste tests vises separate del-tabeller for hastighed og sikkerhed, og hvor der er præcedens for det, også for en kombineret 'score'. Der vises desuden enkelte sammenligninger med resultater fra andre kilder, samt opsummerende tabeller og diagrammer.

Alle resultater vises i tabelform, som omfatter middelværdier, standardafvigelse, og fordelinger i 5- 25- 50- 75- 95- percentiler (fraktiler), separat for dansk-sprogede kvinder, -mænd og -samlet, og for de to-sprogede kvinder, -mænd og -samlet. (Der er ofte større forskelle end forventet!)

Rapportens primære formål er at præsentere resultaterne i et format som direkte kan bruges som et relativt sammenligningsgrundlag (opslagsværk) af fagfolk (forskere, psykologer, og specialpædagoger, -?), som undersøger personer med læse- og stavevanskeligheder, og som selv anvender -eller med fordel kan anvende nogle af de beskrevne metoder og tests.

(Professionelt interesserede kan eventuelt erhverve programmet 'TestAnalyse', som udover at lette arbejdet med scoring og dataopsamling for alle de her beskrevne tests, også giver de helt præcise sammenligninger til evaluering af enkelt-personer, i skema-, tabel- og grafiske formater.)

De mandlige deltagere viser oftest ringere præstationer i tests af 'formelle' sprogfærdigheder (almindelig læsning og stavning), end kvinderne, men forskellene udlignes næsten helt i specialtests med nonord, og der er næppe forskel i testene af begrebsforståelse eller auditiv korttidshukommelse. Kun ikke-proglig visuel analyse og -problemløsning klarer mændene en smule bedre. De to-sprogede viser klart ringere præstationer i alle tests, undtagen specialtests med nonord, som de klarer næsten på niveau med de dansk-sprogede.

Der synes at være typiske 'mønstre' i deltagernes forskellige præstationer, og det argumenteres at mænd næppe er hyppigere- eller mere ordblinde end kvinder. Der er snarere tale om at kvinder pga. køns- og kulturbestemte forhold ofte har mere øvelse/rutine i almindelig læsning og stavning.

En del uddybende konklusioner afventer en udvidelse af datamaterialet og mere omfattende statistiske analyser, som er planlagt udført og rapporteret som Del II af undersøgelsen. (Databasen omfatter nu over 1000 personer).

Hvilke konkrete baggrundsoplysninger, spørgsmål og tests som behandles i rapporten, fremgår måske bedst af indholdsfortegnelsen:

INDHOLD

<u>1. Introduktion</u>	3
<u>Undersøgelsens baggrund og formål</u>	3
<u>2. Datagrundlag, metoder og forbehold</u>	5
<u>Deltagergruppe</u>	5
<u>Interviewer</u>	5
<u>Generelle metoder og forbehold</u>	6
<u>3. Oplysninger fra interview</u>	7
<u>Resultatoptællinger og -fordelinger</u>	8
<u>Kvantitative/kategorielle oplysninger</u>	9
<u>Køn- og Aldersfordelinger</u>	9
<u>Henvendelse efter 'Henvi sning'</u>	9
<u>Skolegang/teoretisk uddannelse</u>	10
<u>Ekstra- eller specialundervisning i skoletiden</u>	11
<u>Praktisk/faglige uddannelses og -kursusforløb</u>	12
<u>Højre/venstre håndethed</u>	12
<u>To-sprogedes ophold i Danmark</u>	13
<u>Rent selvrappor terede oplysninger</u>	14
<u>Familiær disposition</u>	14
<u>Tidlige øre/høreproblemer</u>	14
<u>Tidlige taleproblemer</u>	15
<u>Nuværende omfang af læsning</u>	16
<u>Nuværende omfang af skrivning</u>	16
<u>Kendskab/rutine i tekstbehandling</u>	16
<u>Kendskab til anden brug af IT</u>	17
<u>Nuværende synsproblemer</u>	17
<u>Nuværende høreproblemer</u>	18
<u>Problemer med simpel hovedregning</u>	19
<u>Problemer med motorisk koordination/rytmesans</u>	19
<u>Observerede/selvrappor terede oplysninger</u>	20
<u>Nuværende udtaleproblemer</u>	20
<u>Nuværende formuleringsproblemer</u>	21
<u>Andre, ikke systematisk optalte oplysninger fra interviewet</u>	21
<u>Sammenfatning og kommentarer til resultaterne fra interviews</u>	22
<u>Kvantitative/kategorielle oplysninger</u>	23
<u>Rent selvrappor terede oplysninger</u>	23
<u>Observerede/selvrappor terede oplysninger</u>	24
<u>Andre resultater</u>	24
<u>Diskussion</u>	24

<u>4. Tests og -resultater</u>	25
<u>Anvendte tests</u>	25
<u>Højtlesning</u>	25
<u>Stillelæsning</u>	25
<u>Stavning</u>	25
<u>Udtale</u>	25
<u>Hukommelse</u>	26
<u>Kognition/problemløsning</u>	26
<u>Testrækkefølge</u>	26
<u>Om scoring og databehandling</u>	26
<u>Specielt for T-, O, ST- og A1-A2 prøverne</u>	26
<u>Testresultater</u>	28
<u>Om visning af resultater</u>	28
<u>Højtlesning</u>	28
<u>Tekst: T-prøverne</u>	28
<u>Ord: O-prøverne</u>	32
<u>Sammenligning af scores på T-prøver og O-prøver</u>	34
<u>Ord og nonord: Elbros matchede ord- og nonordslister</u>	35
<u>Stillelæsning og læseforståelse</u>	39
<u>Helordsgenkendelse: DiaVok</u>	39
<u>Pseudohomofoner: DiaVok</u>	42
<u>Tekstudfyldning: VPG II</u>	46
<u>Stavning</u>	49
<u>Visuel-mundtlig stavning: RT3 og S&A</u>	49
<u>Auditiv-mundtlig stavning: A1 ord og A2 nonord</u>	51
<u>Auditiv-skriftlig stavning: ST-prøverne</u>	53
<u>Udtale</u>	55
<u>Eftersigelse/udtale: THI's 22 ord</u>	55
<u>Auditiv/fonologisk korttids-/arbejdshukommelse</u>	56
<u>Talspændvidde: Wais ciffergentagelse</u>	56
<u>Sætningsspændvidde: THI's sætninger på 11-28 stavelser</u>	59
<u>Sammenligning af tal- og sætningsspændvidde</u>	60
<u>Kognition/problemløsning</u>	62
<u>Begrebskendskab og -mobilisering: Wais Lighedsprøve</u>	62
<u>Ikke-sproglig problemløsning: Raven SPM</u>	63
<u>Sammenfatning og konklusion af testresultater</u>	69
<u>Tabeloversigt</u>	69
<u>Grafiske oversigter</u>	71
<u>Korrelationer med 'Omfang af læsning'</u>	75
<u>5. Litteraturhenvisninger</u>	77

I alt: 80 sider (A4). 61 samle-tabeller (med mange del-tabeller), og 2 diagrammer.
 ©2004 Michael Jepsen/Infosafe Consult ISBN 87-990033-0-9
 Pris: 195 kr (incl. moms, excl. forsendelse)

Infosafe Consult, E-mail: [MJ@infosafe.dk](mailto: MJ@infosafe.dk)
 Karise allé 5 2650 Hvidovre
 Tlf.: 3678 2266

Til hjemmesiden: www.infosafe.dk